

Op 6 mei 2019 zijn bij de raadsgriffie vragen binnen gekomen van de heer Arjan Brouwer van de fractie Democratisch Platform Enschede (DPE) en de heer Jan Willem Elferink van de fractie Partij Voor de Vrijheid (PVV) gericht aan de voorzitter van de Raad op grond van ex artikel 35 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de Raad. Het college van Burgemeester en Wethouders beantwoordt de vragen als volgt.

Betreffende beantwoording schriftelijke vragen van de heer A. Brouwer (DPE) en de heer J.W. Elferink (PVV) inzake Diftar.

Feit: de bewoners van Enschede ergeren zich groen en geel aan de bij-plaatsingen rondom de Diftar containers en al het zwerfafval, het college kan dit niet langer negeren, er zal wat betreft de fracties van PVV en DPE een verandering moeten plaats vinden.

Ondanks het feit en in de wetenschap dat het Diftar raadsbesluit was en is en in de wetenschap dat we eigenlijk in het voorjaar van dit jaar een besluit zouden gaan nemen hoe het afval in onze gemeente zou worden verzameld en nu iedereen in de jaaragenda kan lezen dat het afvalbeleid verplaatst is naar het 4e kwartaal van 2019 en dan pas aan de orde komt. Maar de chaos rondom de "puinvelden der bij-plaatsingen" elke dag groter en heftiger worden, de nummer één ergernis van onze inwoners tijdens de enquête van het Enschede Akkoord ook dit onderwerp bevat. De beide fracties, zowel mondeling als schriftelijk vragen hebben gesteld in de voorliggende periode, maar gewoon geen bevredigende antwoorden krijgt, willen wij niet langer zwijgen maar willen wij nu antwoorden:

Hieronder staan alle vragen:

Vraag 1:

Bent u het met ons eens dat sinds de invoer van Diftar het straatbeeld met name rondom de vuilcontainers er uitzien als vuilnis dumpplaatsen en dat ook de buitengebieden er uitzien als de plaatselijke vuilnisbelten. Dit fenomeen wekelijks, nee eigenlijk dagelijks toeneemt en de omvang van de bij-plaatsing ongekende vormen aanneemt?

Antwoord

Illegale bijplaatsingen is ook iets waar het college zich aan stoort. Wij delen de zorg over het straatbeeld en het buitengebied. Een schoon straatbeeld en buitengebied is onze gezamenlijke verantwoordelijk. Illegale bijplaatsingen is echter van alle tijden en een hardnekkig probleem wat speelt bij alle stedelijke gemeenten.

Primair gaat het hier om een gedragsprobleem. Ook als logistiek en technisch alles in orde is (dat wil zeggen, de containers worden tijdig geleegd en functioneren correct), blijft er bijgeplaatst worden. Het is daarom zaak het bijplaatsingsgedrag aan te pakken door middel van het beïnvloeden van gedrag van de gebruiker. Het gedragsbureau 'Dijksterhuis & van Baaren' hebben wij gevraagd voor 25 hotspots in Enschede interventies te ontwikkelen om bijplaatsingsgedrag tegen te gaan. Een gedragsinterventie is maatwerk. Wat op de ene plek werkt, hoeft op de andere plek niet te werken of is het effect minder groot. Ook zal het probleem hiermee niet compleet opgelost worden.

Vraag 2:

Wordt er in de gemeente Enschede procentueel meer of minder illegaal gestort met vergelijkbare Diftar-gemeentes?

Antwoord

Het meten van illegale bijplaatsingen is lastig omdat het afval veelal wordt meegenomen met de inzamelwagen die dat afval inzamelt (reguliere inzameling). Gemeenten zullen dit afval apart moeten wegen. De manier waarop gemeenten illegale bijplaatsingen monitoren en kosten toerekenen is daarom heel verschillend. Een vergelijking onderling tussen diftar-gemeenten is dan ook niet mogelijk. Ook bij gemeenten zonder diftar is sprake van illegale bijplaatsingen.

Vraag 3:

Er door de gemeente wordt getracht door oa. het aanbrengen van zgn bloemperkjes dit verschijnsel te stoppen, maar dat dit geen effect teweegbrengt, of bent u een andere mening toegedaan

Antwoord:

In Rotterdam en Oss heeft deze toepassing op bepaalde plekken geleid tot daadwerkelijk minder bijplaatsingen. Momenteel is Twente Milieu bezig met een evaluatie 'containertuintjes'. De achterliggende bedoeling van deze toepassing is dat een containertuintje (gras, groen en bloemen) onbewust wordt geassocieerd met schoon, mooi en fris. Wat vervolgens invloed heeft op het gedrag. Zoals bij de beantwoording van vraag 1 is aangegeven, hebben alle stedelijke gemeenten te maken met de hardnekkige problematiek van illegale bijplaatsingen.

Vraag 4:

Is er extra geld begroot voor handhaving? Want wij hebben het idee dat er door de gemeente niet of nauwelijks wordt gehandhaafd om zodoende het bovengenoemde probleem terug te dringen of zelfs eventueel een halt aan te roepen!

Antwoord:

Sinds 1 januari 2017 wordt voor een periode van drie jaar twee fte extra handhaving ingezet om de illegale bijplaatsingen en afvaldump tegen te gaan. De extra inzet van handhaving richt zich met name op plekken waar veel illegaal afval wordt bijgeplaatst. Sinds halverwege 2018 kennen we een zone-aanpak. Dit betekent dat handhaving elke dag in een ander stadsdeel alle zakken naast ondergrondse containers doorzoekt. We willen hiermee de zichtbaarheid van de handhavers meer vergroten door handhaving meer geconcentreerd in het stadsdeel in te zetten. De pakkans is echter laag. Ook al is er sprake van een daderindicatie dan dient de dader te bekennen, wil dit leiden tot een proces-verbaal. Afgelopen jaar zijn er 116 processen verbaal uitgeschreven voor het onjuist aanbieden van huishoudelijk restafval. Dit jaar wordt de extra inzet van handhaving geëvalueerd. Momenteel wordt er onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om een bestuurlijke boete in te voeren. Met een bestuurlijke boete wordt de bewijslast omgedraaid en daarmee is er meer kans op een succesvolle aanpak.

Vraag 5:

Er wordt onwaarschijnlijk vaak op de zaterdagen en de zondagen en zelfs op feestdagen door Twente Milieu af en aan gereden om de plekken waar de vuildump bij de containers wordt geplaatst, om zo de Diftar containers plekken schoon te houden en dat de medewerkers van dit bedrijf dit zo langzamerhand een zeer frustrerende bezigheid vinden, wat vindt het college hiervan?

Antwoord:

Een rommelige omgeving suggereert dat er niet naar de plek wordt omgekeken en dat het min of meer 'oké' is om afval bij te plaatsen. Een schone omgeving stimuleert schoon gedrag. Wanneer mensen zien dat een omgeving netjes, heel en schoon is, activeert dat de norm 'hier hoor ik mij schoon te gedragen'. Er is geen sprake van dat Twente Milieu dagelijks de hele stad schoonrijdt. Dit geldt alleen voor een aantal vooraf vastgestelde hotspotlocaties.

Vraag 6:

Hoe staat het met de proef van het na-scheiden waar al mee begonnen is tijdens de vorige coalitie periode onder Wethouder van Agteren? Kunt u ons deze resultaten al mee delen, indien nee, waarom niet.

Antwoord:

Wij hebben geen idee naar welke proef wordt verwezen. Er vindt geen proef met nascheiden plaats. In 2018 is door een onafhankelijk bureau onderzoek gedaan naar verschillende scenario's waarbij verpakkingen achteraf uit het huishoudelijk restafval worden nagescheiden. Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt dat wij in Enschede met diftar en de vervolgstappen die we kunnen nemen, op de goede koers zitten om onze doelstellingen te halen. Deze onderzoeksresultaten zijn met u gedeeld in het randprogramma op 15 oktober 2018. De publieksversie als ook het volledig onderzoek zijn nogmaals als bijlage bijgevoegd (bijlage 2 en

3: IPR Normag, 25 juni 2018, Gemeente Enschede, 'Verkenning toekomstscenario's huishoudelijk afval- en grondstoffenbeheer').

Vraag 7:

De fracties van PVV en DPE vragen zich verder af:

- Of de gemeenten zich niet eens achter oren moet krabben en toe moeten geven dat het hele beleid Diftar wel eens een geen gelukkig keuze kan worden genoemd en dat wij terug moeten naar het systeem van voor Diftar? Zo nee, waarom niet?
- Of het college juist wil beweren dat er in die tijd dus na januari 2017 de invoering van Diftar juist veel meer asociale mensen in Enschede zijn komen wonen?
- Indien dit niet het geval is waarom dan al die bij-plaatsingen?
- Er juist altijd voldoende plek is in de aangeboden containers en dus bij-plaatsing volledig overbodig is en dus te wijten is aan alleen maar asociaal gedrag, of zou het kunnen dat bij-plaatsingen veroorzaakt wordt door boze inwoners die niet voldoende ruimte (volle containers) krijgt aangeboden om hun afval kwijt te geraken en dat we daar dus wat aan moeten doen?

Antwoord:

Voor wat betreft de resultaten van diftar verwijzen wij u graag naar de evaluatie van diftar die als bijlage is bijgevoegd (bijlage 4: rapport 'Evaluatie diftar-resultaten na 1 jaar'). Dit rapport hoort bij het raadsbesluit van 12 maart 2018. Er is een belangrijke stap gezet om de gemeentelijke doelstellingen te halen:

- *De hoeveelheid fijn restafval is gedaald van 215 kilogram per inwoner per jaar in 2016 naar circa 125 kilogram in 2017 en 2018.*
- *De scheiding van huishoudelijk afval is gestegen van 49% in 2016 naar circa 64% in 2018.*
- *Huishoudens hebben in 2017 en 2018 gemiddeld 40 euro per jaar bespaard op hun afvalstoffenheffing.*

Voor wat betreft bijplaatsingen zijn er verschillende redenen waarom mensen hun afval naast een ondergrondse container plaatsen. Zie ook de nota 'illegale stort en bijplaatsingen' die tevens is bijgevoegd (bijlage 5: nota 'illegale stort en bijplaatsingen'). Redenen zijn bijvoorbeeld:

- *De container is verstopt omdat mensen te grote voorwerpen erin proberen te duwen/goeien.*
- *Men denkt dat de container vol of verstopt is omdat vorige bezoekers er om een of andere reden afval naast hebben gezet.*
- *Gebrek aan kennis; men weet niet waar men het afval moet laten dat niet in de container past of men denkt dat het is toegestaan om alle soorten afval bij de container te zetten.*
- *Bewust asociaal gedrag; men wil het afval kwijt zonder ervoor te willen betalen.*
- *Bijplaatsen kan de sociale norm zijn in de buurt waar de container is geplaatst.*
- *Er is geen milieupas.*

Omdat illegale bijplaatsingen een landelijk probleem is wat ook kan leiden tot zwerfvuil, kunnen gemeenten subsidie ontvangen voor hun aanpak via het Afvalfonds. Voor ons ingediende plan krijgen wij ook een subsidie. Vooruitstrevend en nieuw in ons plan is dat wij samen met een gedragsbureau nagaan wat maakt er nabij de betreffende hotspot niet het gewenste gedrag wordt vertoond (zie ook beantwoording vraag 3). We maken een grondige analyse die we verifiëren bij de omwonenden. Op basis van de uitkomsten, worden gedragsinterventies geformuleerd. Wat op de ene plek werkt, kan op de andere plek niet te werken.

Vraag 8:

Dat de fracties van PVV en DPE nu eindelijk een cijfers van het college wil ontvangen over:

- *Wat zijn de kosten van Twente Milieu welke zij doorbereken aan de gemeente Enschede, die direct of indirect te maken hebben met het opruimen van voornoemde plaatsingen?*
- *Te specificeren in klein en groot afval*
- *Wat zijn de extra opbrengsten die deze afvalberg opleveren?*
- *Wordt het financiële verschil zowel positief of/als negatief ook verrekend of door berekend aan de inwoners van Enschede?*

Antwoord:

Alle kosten die Twente Milieu maakt, worden doorberekend aan de gemeente Enschede. De afgelopen jaren zijn door Twente Milieu voor het inzamelen van illegale stort en bijplaatsingen de volgende kosten apart in rekening gebracht:

- 2016: 286.989,- euro
- 2017: 423.772,- euro
- 2018: 385.221,- euro.

De gemiddelde afvalstoffenheffing was voor een meerpersoonshuishouden in 2018 261,05 euro per huishouden. In 2018 werd er 5,67 euro per huishouden besteed aan het inzamelen van illegale stort en bijplaatsingen. In 2016 lag dat bedrag op 4,22 euro per huishouden. De afvalstoffenheffing was in 2016 gemiddeld 303,36 euro voor een meerpersoonshuishouden.

Er is geen kostenspecificatie te maken voor het verwijderen van klein versus groot afval. Beide stromen worden gelijktijdig ingezameld.

De verwerking van illegale bijgeplaatst afval levert geen extra opbrengsten op. Deze stroom wordt bij Twence aangeboden en in de regel verbrand als restafval.

De afvalstoffenbegroting is een gesloten begroting d.w.z. dat begrote uitgaven en inkomsten gelijk moeten zijn. Er mag geen winst worden gemaakt. Als er meer geld binnen komt dan wordt uitgegeven, dan moet het geld terugvloeien naar de inwoners. Dankzij de invoering van diffar zijn huishoudens gemiddeld 40 euro goedkoper uit.

Vraag 9:

- We willen inzichtelijk hebben van het college wat nu de werkelijke kosten en baten zijn van het Diffar-systeem en dit vergeleken willen zien met een zelfde periode voor die tijd.
- Het college ons de gegevens moet overhandigen op basis van na-scheiding omdat wij vermoeden dat dit een meer passend systeem is waar onze inwoners makkelijker en dus beter mee overweg zouden kunnen gaan, het alom omhoog wijzend vingertje dus niet altijd leidend is.
- Is er überhaupt ooit onderzoek geweest wat voor de bewoners de belangrijkste reden is om geen afval te scheiden, zo ja wat waren de uitkomsten?

Om een redelijk indruk te krijgen over de bij-plaatsingen hebben we een groot aantal foto's verzameld die wij u graag willen doen toekomen indien de twijfels zijn aan het voorgaande stuk.

Antwoord:

De werkelijke lasten en baten als gevolg van de invoering van diffar (2017) in vergelijking met eenzelfde periode ervoor (2016) zijn opgenomen in het rapport 'Evaluatie diffar-resultaten na 1 jaar' (zie bijlage 4). De financiële resultaten staan weergegeven in hoofdstuk 10, pagina 34 e.v.. De tarieven in 2018 zijn gelijk aan de tarieven in 2017, dit om kostendekkendheid na te streven.

Voor de vraag over nascheiding verwijzen wij naar het antwoord op vraag 7 en het onderzoek uitgevoerd door het bureau IPR Normag (bijlage 3: IPR Normag, 25 juni 2018, Gemeente Enschede, 'Verkenning toekomstscenario's huishoudelijk afval- en grondstoffenbeheer').

Veel gemeenten doen onderzoek naar de bereidheid en de motieven om afval te scheiden. Er wordt dan veelal gevraagd naar de motieven om afval te scheiden. In Enschede is een tijd geleden een dergelijke peiling uitgevoerd. De uitkomst van destijds was vooral financiële prikkels en verbetering van voorzieningen bijdragen aan meer afvalscheiding. Ook het principe 'de vervuiler betaalt' kon rekenen op steun.

Halverwege 2018 is er door Maurice de Hond een grote landelijke peiling uitgevoerd naar de afvalscheidingsbereidheid. Hieruit blijkt dat in zes jaar tijd de bereidheid van de Nederlanders om afval gescheiden aan te bieden, sterk is toegenomen. Er heeft een grote verschuiving plaatsgevonden in het denken van Nederlanders over afval. Reden om afval te scheiden ligt vooral bij de mensen zelf, zoals bijdragen aan een betere wereld. De redenen om afval niet gescheiden aan te bieden, nemen af.

We zien met de invoering van diftar een grote toename in de gescheiden afvalstromen en dus een grote bereidheid om afval te scheiden. Daarbij zetten wij steeds meer in op gedragsinterventies met name ter voorkoming van illegale bijplaatsingen omdat het hier gaat om een stuk gedragsverandering.

Enschede, 3 juni 2019

Burgemeester en Wethouders van Enschede,
De loco-Secretaris, de loco-Burgemeester,

E.A. Smit

N. van den Berg